עו״ד ונוטריון ציון בהלול

נשארתי מחוץ לצוואה

מדריך מעשי למשפחות השוקלות התנגדות לצוואה

מההודעה הראשונה ועד לפגישה עם עורך הדין

חמישה פרקים, שני סיפורים מתועדים מהמשרד ודפי עבודה לשחזור האירועים ולהכנה לפגישה.

פרק ראשון

המכתב שהגיע אחרי השבעה

הגיעה הודעה על בקשה לקיום צוואה. אתם קוראים אותה, חוזרים לפסקה על בית המשפחה ומחפשים את שמכם. הוא אינו מופיע. לצד השאלה הטבעית ״איך זה יכול להיות?״ מתעוררת שאלה שיש לה תשובה מעשית: מהו המועד האחרון שבו תוכלו להשמיע את עמדתכם?

פתחו את ההודעה המקורית. אתרו את שם המבקש, מספר הבקשה, תאריך הצוואה והמועד שנקבע בפרסום. בדקו אצל רשם הירושה אם הבקשה עדיין תלויה ועומדת או שכבר ניתן צו. מי ששומע מאחיו ש״הכול כבר סגור״ צריך לראות את הצו עצמו. ומי שממתין לשיחת פיוס משפחתית צריך לדעת אם בינתיים חולף המועד להתנגדות.

עכשיו קראו את הצוואה מתחילתה ועד סופה. לפעמים בית נמסר לאדם אחד ויתרת העיזבון לאחרים. לפעמים יש הוראה למקרה שזוכה מסוים נפטר. כתבו בשפה שלכם מה אתם מבינים שתקבלו לפי הנוסח הזה, ומה הבנתם שתקבלו קודם לכן. לצד ההבנה הקודמת ציינו את המקור שלה: צוואה קודמת, שיחה אישית או הנחה שהמשפחה חלקה במשך שנים. ההבדל ביניהם ישפיע על המשך הבירור.

לקראת הפגישה רכזו את הבקשה או את פרטיה, את המועד שנקבע בפרסום ואת העתקי הצוואות שאיתרתם. אם המועד קרוב, פונים לייעוץ מיד גם כשרשימת המסמכים עדיין קצרה.

פרק שני

מה בדיוק קרה סביב שולחן החתימה?

נניח ששבוע לפני עריכת הצוואה האם השתחררה מאשפוז. הבת זוכרת שאמה התקשתה לזהות מבקרים. הבן זוכר שהיא ביקשה ממנו לשלם חשבון וידעה בדיוק היכן למצוא אותו. שתי העדויות יכולות להיות כנות. השאלה החשובה היא מה הבינה האם בעת עריכת הצוואה. האם ידעה מהו רכושה, למי בחרה להוריש אותו וכיצד בחירתה תשפיע על בני המשפחה?

שרטטו ציר זמן וסמנו במרכזו את יום החתימה. מעל הקו רשמו אירועים שאפשר לעגן בתאריך: ביקור רופא, שחרור מאשפוז, פגישה במשרד או שיחה מצולמת. מתחתיו רשמו זיכרונות שעדיין אין להם תאריך מדויק. עכשיו שאלו איזו ראיה עשויה לחבר בין השניים. ייתכן שהנכדה זוכרת ביקור ביום שישי, והודעה שבה תיאמה את ההסעה תאפשר לזהות באיזה יום שישי מדובר.

אם החשש הוא להשפעה בלתי הוגנת, קו הזמן נראה אחרת. חפשו את הרגע שבו משהו השתנה ביחסי התלות. מי החזיק בטלפון, מי אפשר ביקורים, ועם מי ההורה יכול היה לשוחח ביחידות? אם החשש הוא זיוף, שמרו את המסמך כפי שהתקבל ואתרו חתימות להשוואה מתקופה סמוכה. לכל חשש יש שאלה ראייתית משלו. בחירה מדויקת בתחילת הדרך חוסכת איסוף של עשרות מסמכים שלא יקרבו אתכם לתשובה.

פרק שלישי

המאבק על ביטול הצוואה

חמישה אחים ביקשו לברר אם צוואת אמם ביטאה את רצונה. במרכז ההליך עמדה שאלה אחת: האם אמם הייתה מסוגלת להבין את הצוואה כשערכה אותה? בירור כזה דורש להתעקש על המועד הנכון. אמירה של בן משפחה כי "בשנים האחרונות אמא כבר לא הייתה אותה אישה" מתארת חוויה אמיתית, אבל מותירה פתוחה את שאלת הכשירות בעת עריכת הצוואה.

עו"ד ציון בהלול דרש בשם חמשת האחים לבטל את הצוואה. המומחה קבע שהאם לא הייתה כשירה לערוך אותה במועד החתימה. על יסוד חוות הדעת עמד עו"ד בהלול על הדרישה המקורית של האחים. הצדדים הסכימו לביטול הצוואה, והיא בוטלה. מבחינת האחים הייתה לכך משמעות ברורה: המסמך שעליו חלקו כבר לא יקבע כיצד יחולק עיזבון אמם.

כשתתקבל חוות דעת בתיק שלכם, קראו תחילה את השאלה שהוצגה למומחה. אחר כך עברו לרשימת החומר שקיבל ולמסקנה. אם מסמך מרכזי נשמט, ציינו תאריך ועמוד והסבירו מה הוא מוסיף. אם המסקנה תומכת בעמדתכם, בדקו עם עורך הדין אם נכון לדרוש הסכמה מפורשת לביטול, ואיך תיראה חלוקת העיזבון בעקבות הביטול. זו נקודת החלטה שאפשר להתכונן אליה עוד לפני הדיון.

הסיפור המתועד על חוות הדעת וביטול הצוואה

הפרק בספר על ראיות רפואיות ומומחים

פרק רביעי

הצוואה קוימה, הלקוחה קיבלה הסדר של חצי מיליון שקל

בתיק אחר, לקוחה שהתגוררה בדירה עמדה בפני מציאות קשה: הצוואה לא הקנתה לה חלק, ובית שהיה מרכז חייה עמד במוקד הסכסוך. עו״ד ציון בהלול העלה בשמה טענה לרשות מגורים בלתי הדירה והביא אותה לשולחן הגישור. כדי להבין את מצבה היה צריך לשאול גם מה סוכם בשעתו בעניין המגורים ומה כל צד יידרש להוכיח אם המחלוקת תימשך.

הצוואה קוימה. במסגרת פשרה שקיבלה תוקף של פסק דין הוסכם על 500,000 ₪ ללקוחה, והסכום הופקד בנאמנות. גם לעיתוי התשלום הייתה חשיבות. הלקוחה נזקקה לכסף כדי לרכוש דירה לפני הפינוי. עו״ד בהלול השיג את הסכמת הצדדים להקדים תשלום של 170,000 שקלים מתוך הסכום הכולל.

לפני שמסכימים לפשרה, כתבו את התמורה בשורה אחת כאילו אתם מסבירים אותה לבן משפחה. ״אקבל אחוז מהמכירה״ עדיין משאיר כמה שאלות פתוחות. מאיזו מכירה? לפני ניכוי משכנתה ומסים או לאחריו? מי אחראי למכור, ועד מתי? בקשו שעורך הדין יעבור עמכם על תרחיש שבו המכירה מתעכבת. דווקא התרחיש הזה מגלה לעיתים אם יש מועד אחרון, בטוחה ומנגנון שאפשר לאכוף.

הסיפור המתועד על הסדר בסך 500,000 ₪

מקרה נוסף שבו שני אחים שהודרו קיבלו חלק מהתמורה

פרק חמישי

מה מחליטים בפגישה הראשונה?

הביאו את שני דפי העבודה שבסוף הספרון. פתחו במועד הקרוב ביותר ובתוצאה המעשית הרצויה לכם. למשל, "אני רוצה לברר אם אבי הבין את הצוואה שעליה חתם" או "אני זקוק לזמן ולוודאות לגבי המשך המגורים". לפעמים שני היעדים הולכים יחד. לפעמים הצעה כספית טובה עונה על אחד מהם בלבד, וחשוב לגלות זאת לפני שמוותרים על טענה.

בקשו מעורך הדין לצייר שלושה מסלולים על אותו דף. בראשון הצוואה מקוימת כפי שנכתבה. בשני הצוואה נפסלת במלואה או בחלקה. בשלישי נחתם הסכם. ליד כל מסלול רשמו מה עשוי להגיע לידיכם בפועל, איזו ראיה עדיין חסרה ומה המחיר של ההמשך. אם קיימת צוואה מוקדמת, הכניסו אותה לחישוב. אם חלק מהדירה כבר שייך לאדם אחר, הביאו בחשבון רק את הזכויות הרלוונטיות.

לסיום, קבעו מי אחראי לכל פעולה ומתי תבוצע: מי ישיג העתק של הצוואה, מי בודק את מצב הבקשה, אילו מסמכים מצריכים צו, ומתי חוזרים להחליט אם להגיש התנגדות, לבקש סעד אחר או לנהל משא ומתן. תיק מתחיל להתבהר כשהמשימה הבאה כתובה ולצדה שם ותאריך.

דף עבודה ראשון

שחזור האירועים

הקדישו שורה לכל אירוע. כתבו מי היה נוכח ומה עשוי לאמת את הזיכרון. אם התאריך משוער, ציינו זאת במפורש.

דוגמה: ביקור בבית יומיים לפני החתימה. הייתי נוכחת בביקור, ואת מועדו אפשר לבדוק בהודעת התיאום.

תאריך	מה קרה?	מי נכח?	מסמך תומך

הפעולה הבאה

דף עבודה שני

ההחלטה שעל הפרק

נסחו את המטרה שחשובה לכם. השוו בין המסלולים לפי התוצאה המעשית, הראיה החסרה והמועד הקרוב.

לדוגמה, עשירית ממיליון שקלים היא 100,000 שקלים. אם מנכים תחילה 200,000 שקלים, אותה עשירית שווה 80,000 שקלים. בדקו מהו הסכום שממנו מחושב חלקכם.

מסלול	מה אקבל?	מה חסר?	מועד
קיום הצוואה			
ביטול מלא או חלקי			
הסדר מוסכם			

המטרה שלי בפגישה

לפנייה למשרד עו״ד ציון בהלול · 054-7799000